

כ"ט

שבועות שתיים פרק שלישי שבועות

עין משפט
גור מצוה

מסורת הש"ס

ק"ד א מ"י פ"ה מהל'
שטות הל' גי קמג
לאחר רמב"ם ט"ו ט"ז ט"ח
רמב"ם ט"ו:
קמ"ב מ"י פ"ה מהל'
ט טמ"ג ט"ז ט"ח ט"ט
קמ"ג מ"י פ"ה מהל'
הלכה י"ג:
קמ"ד מ"י פ"ה מהל'
ט"ז ט"ח ט"ט ט"י
הלכה י"ד:
קמ"ה מ"י פ"ה מהל'
ט"ז ט"ח ט"ט ט"י ט"כ
הלכה י"ה:
קמ"ו מ"י פ"ה מהל'
ט"ז ט"ח ט"ט ט"י ט"כ ט"ל

(א) מדריש כה"ג (ב) לעיל ס"ג:
(ג) ס"ד (ד) ובר"ק ובר"ש
(ה) לעיל ס"ג:
(ו) לקמן ל"ג (ז) ומהל' ס"ג:
(ח) ויקרא ה'

רבינו חננאל

משה לישראל אמר
לקח הו' יודעין שלא
לדעתכם אני משיבכם
אלא לדעת' ודעת
המקום כ"ו ואסיקא
אלא משום דלא חייהו
[המורה] לשבועותיהו כ"ו:
אם לא ראית' נחש
קורת בית הבד' הליט'ר
אדרימא חיבנא (ז) מ"ג
שבע לבטל המצוה
שלא לעשות סוכה
שלא ליטול לילכ שלא
להגיד הפלין זו היא
שבועת שוא שחיבין
על זדונה סכות ועל
שגגתה פטור: ושבעה
שאוכל כבר זו שבעה
שלא אוכלת' הראשונה
שבועת ביטוי' והשנייה
שבועת שוא: וירושלמי
כיצד עושין אכורים
לו שיאכלנה מוטב לו
לעבור על שבועת שוא
ולא על שבועת ביטוי'
אמר שלא אוכל כבר
זו שבועת שאוכלנה'
הראשונה שבועת ביטוי'
והשנייה שבועת שוא.
אומרם לו שלא יאכלנה'
מיטרא נחת (ז) ואמר
קריי פלי ברכסין (לוקה)
משום שבועת שוא. ועוד
אמר כיז בולאת היו
בררם וכילם חיבין משום
שבועת שוא שהיא אמת
שנאמר לשוא הכית'
את בניכם וגי: שבועת
ביטוי נוהגת באישים
ובנשים כ"ו. וכן שבועת
שוא כ"ו נוהגת בכל
אדם בכשרין ובפסולין
וכ"ו. אמר שמואל כל
הענה אמן אחי שבועה
כמזריא שבועת פסיו
דמי. ושמואל דיקא
דמתניתין קמ"ל וכ"ו
ושפוטתה היא. נתברר
דשבועת ביטוי חיבין על
זדונה סכות ועל שגגתה
פטור. ועל (שביעית שקר)
שבועת העדות ושבעת
הפקדון קרבן בודון
ובשגגה:

הדרן עלך
שבועות שתיים

(א) נחלה שספר ב"ק.
(ב) ט"ז פ"ה מהל' ט"ז
(ג) ו"ל שפ"ט ז' מקרינן משניה
ד' ט"ז ו"ל על דבר
הירושלמי הל'.

אלא. הכי קאמר להו לא על דעתכם כי היכי דתהו שבעתכם על דעת אחרים ולא יוכלו הם להמירה דנדר שהודר על דעת רבים אין לו הפרה"ו: ולא. היי נחש עבד כקורת בית הבד כממיה: ואלא הכי. נחש כשני שנוי מלכא:

כי היכי דלא תהו הפרה לשבועותיהו. הא דלמרינן (גיטין דף ל"ו.) נדר שהודר על דעת רבים אין לו הפרה אין ללמוד מכאן דהיינו שנים תלמודי דלמלא דעת הקב"ה שאני ואם תלמוד ואותן חרמות שאנו גוזרין על דעת הקב"ה ועל דעת הקהל גרידא הוה על דאפי' על דעת הקהל גרידא הוה על דעת רבים ועוד היכי מישתרי בלא חרטה וי"ל לדעת הקהל כך הוא שיתרו כשירלו ואפי' בלא חרטה ומה שמסכימים דעת הקב"ה תקנו הגאונים לחומרא בעלמא ולא דמי למה שכתבנו משה שהקב"ה צוה להשיע בלא חרמות שאנו גוזרים הכל תלוי בדעת הקהל לחוד: גב"ז טרוף קאמר. במסכת נדרים (ד' כ"ה.) פריך ולימתי טרוף ומשני מילתא אגב אורחיה קמ"ל דקורת בית הבד טרוף ונפקא מינה למקח וממכר:

אלא כי היכי דלא תהו הפרה לשבועותיהו: ואם לא ראית' נחש כקורת בית הבד: ולא כ"ו והוא ההוא דהוה בשני שבור מלכא הוה חד דאחויק תליסר אורוותא תיבנא אמר שמואל במרוף כולוהו נמי מיטרף מרופין בשגבו טרוף: שבועה שאוכל כבר זו שבועה שלא אוכלנה כ"ו: השתא משום שבועת ביטוי מוחיב משום שבועת שוא לא מוחיב הרי יצתה שבועה לשוא אמר ר' ירמיה תני "אף על שבועת ביטוי: מתני' שבועת ביטוי נוהגת באנשים ובנשים בקרובים וברחוקים בכשרין ובפסולין בפני בית דין ושלא בפני בית דין מפי עצמו וחיבין על זדונה סכות ועל שגגתה קרבן ועולה ויורד שבועת שוא נוהגת באנשים ובנשים ברחוקים ובקרובים בכשרין ובפסולין בפני ב"ד ושלא בפני ב"ד ומפי עצמו וחיבין על זדונה סכות ועל שגגתה פטור יאחת זו ואחת זו המושבע מפי אחרים חיבין (א"ב) (ב) (ג) לא אכלתי היום ואלא הנחתי תפלין היום משיבעך אני ואמר אמן חיבין: גמ' אמר שמואל יכל העונה אמן אחר שבועה כמזריא שבועה בפני רבי דכתיב ויאמרה האשה אמן אמן אמר רבי פפא משמיה דרבא מתני' ובריייתא נמי דיקא דקתני "שבועת העדות נוהגת באנשים ולא בנשים ברחוקים ולא בקרובים בכשרין ולא בפסולין ואינה נוהגת אלא בראוין להעיד ובפני ב"ד ושלא בפני ב"ד מפי עצמו ומפי אחרים אינן חיבין עד שיכפרו בהן בב"ד דברי רבי מאיר ותניא ובריייתא שבועת העדות כיצד אמר לעדים בואו והעידונו שבועה שאין אנו יודעין לך עדות או שאמרנו אין אנו יודעין לך עדות משיבע אני עליכם ואמרו (לו) אמן בין בפני ב"ד בין שלא בפני בית דין בין מפי עצמו בין מפי אחרים כיון שכפרו בהם חיבין דברי רבי מאיר קשיין אהרדי אלא לאו ש"מ הא דענה אמן הא דלא ענה אמן ש"מ אמר רבינא משמיה דרבא מתניתין דהכא נמי דיקא דקא תני שבועת ביטוי נוהגת באנשים ובנשים ברחוקים ובקרובים בכשרין ובפסולין בפני בית דין ושלא בפני בית דין מפי עצמו אין מפי אחרים לא וקתני סיפא זה וזה מושבע מפי אחרים חיבין קשיין אהרדי אלא לאו ש"מ הא דענה אמן הא דלא ענה אמן: ואלא שמואל מאי קא משמע לן

(לעיל ע"ה) משום קניא דרבא. נראה דקפץ ונשבע דמסתמא רבא היה יודע הכרימא והיה משיע אותו על דעת המקום ועל דעת ב"ד: שבועה שאוכף כבר זו שבועה שלא אוכלנה הראשונה שבועת ביטוי והשנייה שבועת שוא. (ג) תימה דשימס שבועת ביטוי דנשבעה שאוכל היינו כותב כמו שבועה שלא אוכל דלמר רבא לעיל (ד' ס'.) דהיינו אם אכל כותב ושללא אוכלנה היינו שלא אוכלנה כולה כדאמר רבא נמי לעיל ושמה יש לחלק בין אוכל לשלא אוכל: שבועת העדות נוהגת באנשים אבל לא בנשים. גריס פירק שבועת העדות נפקא לן מועמדו שני האנשים אם כן אשה פסולה לדון דהא תנן פ' ב"ב סמ"ג (ג' מהל' ד' מהל' ט"ז) הכשר לדון כשר להעיד והא דכתיב איכא למימר שהיתה מלמדת להם היינוס אי"ג לפי שהיתה נצלה היו מקבלים אותה עליהם וכן יש בירושלמי מנחה שאין האשה מעידה אינה דנה מיהו מימה דספ"ק ד"ק (ד' טו. וס) ונקודשין (ד' ל"ה.) דרשינן מאשר תשים לפנייה דשהוה הכמוז אשה לאיש לכל הדינים ואי אשה פסולה לדון הא לא מיירי לפנייה אלא כנשמים לדון (וס) לפנייה ולא לפי עובדי כוכבים לפנייה ולא לפי הדיוטות וי"ל דקרא איירי בתריוהו דדיינים ובגידוים וממעט עובדי כוכבים והדיוטות משום דלפניהם קאי אלהים דמשמע מומחין וקאי נמי אינדוין וכל ישראל האנשים ונשים ככלל זה:

הנהגות הב"ח (ב) בשבועת מפי אחרים חייב כיצד אמר לא אכלתי היום (ו"ה) נחשע שמשפוטת: (ג) תוב דיה האלה במערך לצבות בעל וזולת יוד ואמרה האשה אמן אמן: מדבר ה ככ

מוקף רש"י

ההוה דר דאחויק כ"ו. אלא דהוה גזול מקות בית הבד (נדרים כ"ה.) אורוותא חיבנא. צאנעלללללללל מלאת מן (שם.) בטרוף. נחש מעמד לא משפחה קורת בית הבד (שם.) מיטרף טריפין. (שם.) הו' מתמין (שם.) בשגבו טרוף. ולא הו' גזול מ' הו' גזול (שם.) שבועת העדות כ"ו. ראה לקמן ל' א. הדרן עלך שבועות שתיים

הדרן עלך שבועות שתיים ואלא שמואל מאי קא משמע לן

הדרן עלך שבועות שתיים

אהרדי. דהא הכא מפי אחרים הוא ומחייב ר"מ שלא כב"ד: דוקיא דמתני' קמ"ל. אשמעינן דדוקא תנן מפי עצמו כשבעת ביטוי אוכל מפי אחרים פטור ודקתני מתניתין סיפא אמת זו ואחת זו מושבע מפי אחרים חיבין דדוקא בענו אמן מן דקתני ואמרו אמן דלא סימא אורחא דמילתא קתני:

הדרן עלך שבועות שתיים